

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

БОГОСЛАВЕЦЬ ВАЛЕРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ
ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогодні в Україні визначається високий рівень тінізації економіки, що виступає актуальною загрозою національній безпеці держави та необхідність системної протидії їй на основі формування переваг легальної економічної діяльності. Тінізація економіки є чинником, який негативно впливає на ефективність економічної системи, забезпечення стійкого економічного розвитку та підвищення рівня життя населення. Масштаби тінізації національної економіки стимулюють деструктивні процеси в усіх сферах економіки, що є суттєвою перешкодою на шляху проведення економічних реформ. У результаті критичного рівня тінізації національної економіки відбувається формування негативного міжнародного іміджу держави, що не сприяє надходженню в країну іноземних інвестицій та стримує євроінтеграційні зусилля України. Неврахування реальних обсягів тінізації економіки призводить до викривлення макроекономічних показників, а відтак, і до розбалансованості та зниження ефективності державного регулювання економіки в цілому.

Необхідною умовою розв'язання проблеми зниження рівня тінізації економіки в Україні є підвищення ефективності державного регулювання у сфері детінізації економіки. Це вимагає науково-практичного обґрунтування необхідності оптимізації державного регулювання процесів детінізації економіки, що і визначає актуальність дослідження.

На важливість проблеми зниження рівня тінізації економіки вказує велика кількість наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: А. Базилюк, О. Баклан, В. Засанський, С. Квасов, Т. Ковальчук, І. Кондрат, І. Мазур, Т. Миндюк, Н. Муциньська, Ю. Нехайчук та інші, які досліджували теоретичні та прикладні аспекти тінізації економіки; О. Барановський, В. Бородюк, Т. Приходько, М. Флейчук, Ф. Шнайдер та інші дослідники, наукові пошуки яких спрямовані на визначення способів і методів вимірювання рівня тінізації економіки; П. Гутман, В. Мандибура, К. Морріс, В. Попович, А. Френз, К. Харт та інші науковці, у працях яких аналізуються організаційно-правові засади детінізації економіки.

Однак, відзначаючи значущість наукових здобутків вищевказаних авторів, які вивчали різноманітні аспекти тінізації економіки відповідно до завдань та проблематики власних наукових пошуків, варто підкреслити, що питання детінізації економіки не втрачає своєї актуальності з огляду на критичний рівень тінізації економіки в Україні, а оптимізація державного регулювання в означеній сфері потребує подальших комплексних досліджень саме в контексті державного управління, що й зумовлює вибір теми, мету та завдання дослідження.

Метою роботи є науково-практичне обґрунтування шляхів оптимізації державного регулювання процесами детінізації економіки в Україні.

Для досягнення поставленої мети дослідження сформульовано такі *завдання*:

- встановити сутність та наслідки існування тіньової економіки як соціально-економічного явища та дослідити особливості процесу тінізації економіки в сучасних умовах;
- провести аналіз організації державного регулювання процесів детінізації економіки в Україні;
- визначити перспективні напрямки впровадження міжнародної практики державного регулювання детінізації економіки в Україні;
- обґрунтувати необхідність запровадження стратегічного підходу до державного регулювання у сфері детінізації економіки;
- визначити напрямки підвищення ефективності державного регулювання у сфері детінізації економіки.

Об'єкт дослідження – державне регулювання у сфері детінізації економіки.

Предмет дослідження – напрямки оптимізації державного регулювання у сфері детінізації економіки.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є системний підхід та сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме: метод класифікації і систематизації використано для аналізу сучасних наукових досліджень у сфері державного регулювання детінізації національної економіки; порівняльного аналізу – для визначення структури, причин та наслідків існування тіньової економіки; історичний – з метою дослідження світових тенденцій та національних особливостей тінізації економіки в умовах глобалізації; структурно- функціонального аналізу – під час вивчення нормативно-правового й організаційного забезпечення державних механізмів детінізації економіки України; аналізу та синтезу – з метою дослідження зарубіжного досвіду державного регулювання детінізації економічних систем та можливостей його використання в Україні; формалізації – у процесі аналізу методичного інструментарію оцінювання рівня тінізації національної економіки; логіко- семантичний – для обґрунтування стратегічного підходу до державного регулювання у сфері детінізації економіки України.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні перспективних напрямків оптимізації державного регулювання у сфері детінізації економіки.

Практичне значення результатів магістерської роботи обумовлене можливістю використання у практичній діяльності структур органів влади, що задіяні у запобіганні корупції та зменшення тіньового сектора економіки, а також представників антикорупційних громадських організацій.

Публікації. Матеріали дослідження частково були представлені у тезах доповіді до Науково-практичної конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» в рамках Всеукраїнської щорічної науково-методичної конференції «Могилянські читання – 2019».

Структура роботи відповідає поставленій цілі та завданням. Дослідження складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів (шести підрозділів), висновків, списку використаних джерел (96 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 102 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕТИНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»** встановлено сутність та наслідки існування тіньової економіки як соціально-економічного явища та досліджено особливості процесу тінзації економіки в сучасних умовах.

Підрозділ 1.1. «Тіньова економіка як соціально-економічне явище: сутність та наслідки» встановлено, що переважна частина дослідників для зручності використання підтримала узагальнений термін «невидима» частина економіки, до якої пропонувалося зараховувати всі економічні зв'язки, які з різних причин не враховуються офіційною статистикою.

Встановлено, що щодо структури тіньової економіки, варто відзначити її складність та різноплановість. Зв'язки між окремими елементами тіньової економіки утворюють систему тіньової економіки, яку, «відповідно до системного підходу, можна охарактеризувати наступними ознаками: структурованість (наявність внутрішніх структурних елементів та зв'язків між ними); притаманність кожній економічній системі (незалежно від типу економічної системи); двоїстість (наявність конструктивних та деструктивних елементів); невизначеність її обсягів (внаслідок тісного переплетення з офіційною економікою); мережевий характер тіньових структур (перетин часових та просторових меж); єдина мотиваційність (одержання прибутків незаконним шляхом)».

Визначено, що умовно тіньову економіку можна поділити на таку, результати якої не враховуються в офіційній статистиці, та на таку, яка є абсолютно забороненою діючим законодавством. У найбільш широкому розумінні, загальною причиною існування тіньової економіки є існування самої держави. Відтак, дослідження причин існування тіньової економіки великою мірою зводиться до аналізу причин протистояння певних систем державного управління. Критерієм міри такого протистояння є протиріччя відповідних інтересів суб'єктів управління. У зв'язку з цим, проаналізуємо більш детально причини виникнення та існування тіньової економіки. Так, залежно від строку, протягом якого діють причинно-наслідкові зв'язки, виділяють короткострокові, середньострокові та довгострокові причини.

У підрозділі 1.2. «Особливості процесу тінізації економіки в сучасних умовах» встановлено, що ТЕ як загальнопланетарне явище займає одне з основних місць у функціонуванні економічних систем усіх країн світу. Це обумовлено його сутністю та складністю виявлення всіх можливих варіантів його прояву. Загальне розуміння тіньової економіки обумовлено також і ментальними особливостями країни. Відтак, досліджуючи масштаби ТЕ окремих країн світу, необхідно обов'язково брати до уваги рівень розвитку економічної системи і традиції, притаманні конкретній країні. В цілому, різниця між економіками розвинених країн та країн, що розвиваються, полягає в тому, що в тіньовому секторі економіки розвинених країн працюють, переважно, невеликі підприємства, податкові надходження від яких є незначними. В країнах, що розвиваються, ситуація інша: населення сільських місцевостей, як правило, не може знайти офіційну роботу, тому змушене працювати в тіньовому секторі. До того ж, «високий рівень корупції та прогаліни у законодавстві не сприяють тому, щоб частина економічної діяльності, яка здійснюється у тіньовому секторі економіки, враховувалася при розрахунку офіційного ВВП країни». Щодо методів протидії ТЕ, то найпоширенішими серед них у розвинених країнах (Австрії, Великобританії, Канаді, Німеччині, США, Франції та ін.) є формування законодавчого забезпечення та створення відповідних органів контролю з метою впровадження заходів спрощення процедур оподаткування та ліквідації причин, що спонукають підприємців переводити свою діяльність у тіньовий сектор економіки.

Виявлено, що виділяють наступні пріоритети, на яких базуються податкові системи економічно розвинених країн: «максимальне спрощення процедури оподаткування; зниження адміністративного тиску на суб'єктів підприємницької діяльності; спрощення процедур регулювання сфери підприємницької діяльності; збільшення рівня мінімального неоподаткованого доходу і зменшення податкового тиску». Варто зазначити, що у багатьох країнах, паралельно з вищезазначеними заходами, для збільшення обсягу надходжень до бюджету і зменшення рівня ТЕ застосовують практику амністії тіньового капіталу, а боротьба з ТЕ здійснюється за участю громадських структур.

У другому розділі «МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ» проведено аналіз організації державного регулювання процесів детінізації економіки в Україні та визначено перспективні напрямки впровадження міжнародної практики державного регулювання детінізації економіки в Україні.

У підрозділі 2.1. «Організація державного регулювання процесів детінізації економіки в Україні» на основі проведеного аналізу визначено, що в цілому, державні органи влади у системі організаційного забезпечення ДРПДЕ в Україні можна класифікувати на дві групи – виконавчо-розпорядчі та консультативно-дорадчі – на основі різних важелів впливу, що їх мають представники зазначених груп, а також відмінностей у механізмі реалізації

регулюючого впливу. Виконавчо-розпорядчими суб'єктами є: Президент, Верховна Рада, КМУ, Мінекономіки, Нацбанк, ДФС, Антимонопольний комітет, Пенсійний фонд, Державна служба зайнятості, Державна служба експортного контролю, Фонд державного майна, Державна аудиторська служба, органи місцевого самоврядування. Консультативно-дорадчі органи як суб'єкти системи організаційного забезпечення ДРПДЕ в Україні створені переважно з метою сприяння прийняттю рішень компетентними виконавчо-розпорядчими органами. До складу таких органів, як правило, входять експерти та фахівці у відповідних сферах економіки, які беруть участь у розробці проектів нормативних актів у сфері державного ДРПДЕ. Консультативно-дорадчі органи функціонують при Президенті, при КМУ, при ЦОВВ.

Виявлено, що характерною ознакою сучасного функціонування органів ДРПДЕ є те, що рівень їх організуючого впливу на економічні процеси не задовольняє потреби формування нового економічного укладу, громадянського суспільства та демократичної правової держави. Сьогодні, на жаль, не вдається досягти такого рівня організації влади, за якого її суб'єкти могли б забезпечити функціонально достатню та структурно несуперечливу систему організації ДРПДЕ в Україні. Це проявляється у недостатньо ефективному функціонуванні всіх суб'єктів державного регулювання.

У підрозділі 2.2. «Перспективи впровадження міжнародної практики детінізації економіки в Україні» з'ясовано, що в ЄС відношення до тіньового сектору економіки двояке: з одного боку, це справа кожної окремої країни проводити економічну політику, яка б унеможливила тіньові відносини, з іншого боку, ЄС вважає за необхідне протидіяти тим проявам ТЕ, які мають негативні наслідки для економіки всього ЄС. Засоби і методи такої протидії в ЄС різні. Це і є проблема, оскільки економічна потужність ЄС – це агрегована сума економічних потужностей його країн-учасниць. Тому ЄС не може бути осторонь процесів, які відбуваються в економічних системах його країн.

Визначено, що Україні варто звернути увагу на німецький досвід у сфері ДЕ. Так, податкова служба в Німеччині є фінансовим правоохоронним органом, у структурі якого на місцевому рівні налічуються численні слідчі відділи і лабораторії. Вони характеризуються достатньо високим професійно-кваліфікаційним рівнем для забезпечення оперативного і якісного аналізу достовірності інформації, що зазначена в податковій звітності. Цікаво, що німецька «податкова служба працює з інформацією про «тіньовиків», одержаною не лише від поліції, прокуратури, служби безпеки або інших державних органів, а й безпосередньо від громадян. Корисним для України може бути досвід країн, які мають у сфері оподаткування єдиний державний інформаційний ресурс, а відтак, доступ до інформації про об'єкти оподаткування, перелік платників податків і іншої важливої інформації з боку органів державної влади і місцевого самоврядування, податкових органів, правоохоронних органів, фізичних та юридичних осіб у межах

компетенцій, передбачених законодавством.

У третьому розділі «ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ» обґрунтовується необхідність запровадження стратегічного підходу до державного регулювання у сфері детінізації економіки, а також визначаються напрямки підвищення ефективності державного регулювання у сфері детінізації економіки.

У підрозділі 3.1. «*Стратегічне планування у сфері детінізації економіки*» зазначається, що ТЕ в Україні має системний характер, а відтак ДРПДЕ потребує стратегічного підходу до його здійснення. Для цього в Україні необхідно запровадити методологію стратегічного планування. Зроблено висновок, що основними завданнями, що вирішуються в процесі стратегічного планування у сфері ДЕ, повинні бути: визначення стратегічних напрямів ДРПДЕ; підготовка пропозицій щодо ДРПДЕ; визначення (уточнення) державних органів, діяльність яких прямо чи опосередковано здійснює вплив на ДЕ; обґрунтування обсягу і механізму фінансування заходів щодо здійснення ДРПДЕ; розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності ДРПДЕ. Основними вихідними даними для стратегічного планування у сфері ДЕ повинні бути: результати аналізу стану і динаміки економічної ситуації в Україні і світі; результати аналізу стану і тенденцій ТЕ та її складових; місія та завдання складових системи ДРПДЕ; інші необхідні дані. Стратегічне планування у сфері ДЕ повинно складатися з таких основних етапів: ініціювання процесу стратегічного планування; узгодження процесу стратегічного планування; визначення мети та стратегічних завдань ДРПДЕ; здійснення аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів впливу ТЕ; здійснення стратегічного моніторингу у сфері ДЕ з метою виявлення загроз та можливостей, що має вирішальне значення для ДЕ; розробка і затвердження керівних документів щодо ДЕ та розробка ефективних процедур їх впровадження. Відтак, для здійснення стратегічного планування у сфері ДЕ на кожному з вищезазначених етапів, необхідним є створення відповідної системи.

У підрозділі 3.2. «*Напрямки підвищення ефективності державного регулювання у сфері детінізації економіки*» виділяється дві можливі моделі ДРПДЕ: бездіяльність (політика невтручання), діяльність, спрямована на зниження рівня ТЕ (політика втручання). Найбільш популярною сьогодні є політика невтручання, під якою варто розуміти не як офіційно проголошену політику урядом певної країни, а як небажання, або невміння державних органів вирішувати проблему ТЕ. Бездіяльність, як правило, прикривається досить формальними заявами про боротьбу з тіньовою економікою, які не супроводжуються реальними результатами. Така політика сприяє підвищенню рівня ТЕ, що негативно впливає на рівень життя в країні.

Зазначається, що державне регулювання може бути фактором як зниження рівня економіки, так і його зростання. На певних етапах розвитку економіки держава може здійснювати регулювання окремих сегментів

підприємницької або трудової діяльності (наприклад, скасування порядку реєстрації для окремих видів економічної діяльності, запровадження спрощених систем оподаткування тощо). В окремих випадках ДРПДЕ може призводити до зниження підприємницької та трудової активності, у той час, як саме держава повинна її стимулювати. Тому, найбільш перспективним, на нашу думку, є державне регулювання, спрямоване на переведення тіньової економіки в офіційну (табл. 1).

Таблиця 1

Заходи ДРПДЕ

Концепція	Методи	Заходи
<i>Прямий контроль: покарання</i>	Удосконалення виявлення	Звірка даних та обмін інформацією Спільні операції та стратегія
	Підвищення штрафів	Збільшення штрафів за ухилення від сплати податків
	Підвищення загрози покарання	Оголошення про штрафи Оголошення про ефективність виявлення порушень
<i>Прямий контроль: заохочення</i>	Для бізнесу	Спрощення додержання вимог Прямі та непрямі податкові пільги Підтримка та поради підприємцям-початківцям
	Для громадян	Амністія для підпільних працівників Добровільне розкриття інформації Перехід до офіційної реєстрації
<i>Непрямий контроль</i>	Пропаганда культури дисциплінованої поведінки	Пропаганда переваг офіційної роботи Освіта та інформування Справедливість податків Чесність і справедливість у роботі державних органів

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі розкрито основне наукове завдання – науково-практичне обґрунтування шляхів оптимізації державного регулювання процесами детінізації економіки в Україні. На основі узагальнення результатів дослідження було зроблено наступні висновки.

1. На основі аналізу існуючих підходів визначено структуру, причини та наслідки існування тіньової економіки. Проведено типологізацію тіньової економіки та визначено найоптимальнішу її структуру (трикомпонентну) – неофіційна, прихована, кримінальна. Причини існування тіньової економіки класифіковано (за терміном дії причинно-наслідкових зв'язків) – довгострокові, середньострокові, короткострокові; конкретизовано (за сферами) – економічні, юридичні, політичні, соціальні. Наслідки існування тіньової економіки розмежовано (за напрямками) – позитивні, негативні;

конкретизовано (за сферами) – економічні, політичні, соціальні. Доведено, що зростання рівня ТЕ призводить до зниження ефективності державного управління та ускладнення, а іноді й неможливості, регулювання економіки ринковими методами.

У результаті дослідження світових тенденцій ТЕ, пов'язаних з транснаціоналізацією фінансових систем, розвитком міжнародних міжбанківських транзакцій та поширенням електронної комерції доведено, що сьогодні відбувається процес подальшої глобалізації тіньових відносин у загальносвітовому масштабі, який супроводжується недостатньою координацією дій міжнародної спільноти щодо детінізації світових фінансових та торгівельних потоків. Встановлено, у структурі тіньової економіки в Україні переважає кримінальна складова, тоді як у розвинених країнах більшу частку займає неформальна економіка. Визначено системні фактори ТЕ.

2. На основі структурно-функціонального аналізу організаційного забезпечення ДРПДЕ класифіковано органи державної влади у сфері ДРПДЕ на дві групи (на основі відмінностей у важелях та механізмах реалізації регулюючого впливу) – виконавчо-розпорядчі та консультативно-дорадчі та визначено їх функції у контексті регулювання ДЕ. З метою забезпечення функціонально достатньої та структурно несуперечливої системи організації ДРПДЕ в Україні запропоновано створити спеціальний міжвідомчий орган, до відання якого відносилось питання ДРПДЕ.

Запропоновано оптимізувати систему організаційного забезпечення ДРПДЕ на засадах єдності системи органів державної влади; ефективних процесів централізації та децентралізації влади; стабільності та політичної незалежності управлінського апарату; подальшого розвитку законодавчої бази; достатності кадрового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення. Доведено, що проведення оптимізації обумовлює необхідність використання нових підходів до цільового призначення державного регулювання з метою забезпечення безпечного рівня ТЕ на основі оцінки ефективності реалізації прийнятих рішень та відповідності наявним загрозам.

3. Досліджено міжнародну практику ДРПДЕ, на основі чого визначено, що в Україні є значні невикористані можливості для його імплементації. Визначено найбільш перспективні напрями його впровадження, а саме:

- гармонізація організаційно-правового забезпечення ДРПДЕ з міжнародними стандартами;
- підвищення якості національної системи оподаткування та її інституційного забезпечення;
- створення єдиного інформаційно-аналітичного ресурсу з метою оперативного реагування та посилення взаємодії компетентних державних органів;
- впровадження процедури амністії (легалізації) доходів;
- підвищення результативності заходів щодо припинення відтоку капіталів у тінь;

- формування свідомості громадян та залучення їх до процесів регулювання ДЕ;

- удосконалення інституту відповідальності (у т.ч. кримінальної) за злочини у сфері ТЕ.

4. Обґрунтовано необхідність запровадження стратегічного підходу до державного регулювання у сфері ДЕ України шляхом методології стратегічного планування. Доведено, що стратегічне планування як складова механізму ДРПДЕ полягає у розробці стратегічних рішень орієнтованого, організуючого та об'єднувального характеру, які спрямовані на досягнення визначеної стратегічної мети. З'ясовано, що методологічні підходи до стратегічного планування в цілому, які існують у вітчизняній практиці, не повною мірою враховують його особливості щодо сфери ДЕ і обмежені, зазвичай, розробкою певного документа або конкретною сферою їх застосування. З огляду на це, деталізовано методологічні підходи до стратегічного планування у сфері ДЕ.

Відповідно до методології стратегічного планування, запропоновано алгоритм розробки Стратегії детінізації національної економіки. При розробці Стратегії детінізації національної економіки вказується, що ДЕ пов'язана з реформуванням всієї системи економічних відносин, які виникають між суб'єктами національної економіки та визначальна роль у регулюванні ДЕ належить державі, завданням якої є формування та реалізація організаційно-правового механізму ДРПДЕ. Визначено та проаналізовано механізм формування та реалізації Стратегії детінізації національної економіки. Встановлено, що Стратегія детінізації національної економіки повинна забезпечити формування сприятливих умов для легальної економічної діяльності та посилення відповідальності за злочини у сфері ТЕ.

5. На основі порівняльного аналізу визначених моделей (політика невтручання та політика втручання) та можливих концепції (прямий контроль та непрямий контроль) ДРПДЕ визначено напрямки підвищення ефективності. Аргументовано, що зниження рівня ТЕ України потребує концептуалізації напрямів оптимізації організаційно-правового забезпечення ДРПДЕ, серед яких: визначення принципів ДРПДЕ; розробка Програми детінізації національної економіки; оцінювання ефективності ДРПДЕ.

Відповідно до Стратегії детінізації національної економіки запропоновано конкретні заходи та спрогнозовано очікувані результати від їх реалізації для розробки Програми детінізації національної економіки за такими основними напрямками: податкова політика; політика зайнятості; антикорупційна політика. Доведено, що реалізація запропонованих заходів призведе до накопичувального ефекту щодо зниження рівня ТЕ.

Обґрунтовано доцільність здійснення оцінювання ефективності ДРПДЕ засобами системи КРІ (система ключових показників ефективності). Рекомендовано проводити два типи оцінки: оперативну та розширену. Розроблено КРІ (ключові показники ефективності) для оцінювання ефективності ДРПДЕ. Встановлено, що розроблені КРІ дозволять проводити

контроль ефективності ДРПДЕ в реальному часі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Богославець В.В. Забезпечення економічної безпеки держави: досвід європейських країн // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 31-33.

АНОТАЦІЇ

Богославець В.В. Державне регулювання процесів детінізації економіки в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. – на правах рукопису.

Магістерську роботу присвячено науково-практичному обґрунтуванню шляхів оптимізації державного регулювання процесами детінізації економіки в Україні. У роботі встановлено сутність та наслідки існування тіньової економіки як соціально-економічного явища та досліджено особливості процесу тінізації економіки в сучасних умовах; проведено аналіз організації державного регулювання процесів детінізації економіки в Україні та визначено перспективні напрямки впровадження міжнародної практики державного регулювання детінізації економіки в Україні; обґрунтовано необхідність запровадження стратегічного підходу до державного регулювання у сфері детінізації економіки, а також визначаються напрямки підвищення ефективності державного регулювання у сфері детінізації економіки.

На основі структурно-функціонального аналізу організаційного забезпечення ДРПДЕ класифіковано органи державної влади у сфері ДРПДЕ на дві групи (на основі відмінностей у важелях та механізмах реалізації регулюючого впливу) – виконавчо-розпорядчі та консультативно-дорадчі та визначено їх функції у контексті регулювання ДЕ. Досліджено зарубіжний досвід ДРПДЕ, на основі чого встановлено, що в Україні є значні невикористані можливості для його імплементації. Обґрунтовано необхідність запровадження стратегічного підходу до ДРПДЕ України шляхом методології стратегічного планування. Доведено, що стратегічне планування як складова механізму ДРПДЕ полягає у розробці стратегічних рішень орієнтуючого, організуючого та об'єднувального характеру, які спрямовані на досягнення визначеної стратегічної мети. Аргументовано, що зниження рівня ТЕ України потребує концептуалізації напрямів оптимізації організаційно-правового забезпечення ДРПДЕ, серед яких: визначення принципів ДРПДЕ; розробка Програми детінізації національної економіки; оцінювання ефективності ДРПДЕ.

Ключові слова: тіньова економіка, державне регулювання, детінізація

економіки, податки, стратегічне планування.

Bohoslavets V.V. State regulation of the processes of shadowing the economy in Ukraine: current state and prospects for development. - on the rights of the manuscript.

The master's thesis is devoted to the scientific and practical substantiation of the ways of optimization of state regulation by the processes of shadowing the economy in Ukraine. The essence and consequences of the existence of a shadow economy as a socio-economic phenomenon are determined in the paper and the features of the process of shadowing the economy in the present conditions are investigated; the analysis of the organization of state regulation of the processes of the shadowing of the economy in Ukraine is conducted and the perspective directions of the implementation of the international practice of the state regulation of the shadowing of the economy in Ukraine are determined; the necessity of introducing a strategic approach to state regulation in the sphere of the economy's shadowing is substantiated, as well as the directions of increasing the efficiency of state regulation in the sphere of the economy's shadowing.

On the basis of structural and functional analysis of the organizational support of the DRPDE, the state authorities in the sphere of the DRPDE are classified into two groups (on the basis of differences in levers and mechanisms of realization of the regulatory influence) - executive-administrative and advisory and advisory and their functions are defined in the context of the regulation of the DR. The foreign experience of the DRPDE has been investigated, on the basis of which it is established that Ukraine has significant untapped opportunities for its implementation. The necessity of introducing a strategic approach to the SEPA of Ukraine through the methodology of strategic planning is substantiated. It is proved that strategic planning as a component of the SEAPE mechanism is to develop strategic decisions of orientation, organization and unification that are aimed at achieving a certain strategic goal. It is argued that the reduction of the TE level of Ukraine requires conceptualization of the directions of optimization of the organizational and legal support of the DRPDE, including: defining the principles of the DRPDE; development of the National Economy Shadowing Program; evaluation of the efficiency of the DRPDE.

Keywords: shadow economy, state regulation, shadow economy, taxes, strategic planning.